

melyeket a szerző a valláskérdésekre vonatkozó ügyekről s munkákról, időről időre irt, s melyeket egy egész művé képez a vörös fonál, mely rajtuk keresztülhúzódik, a vallásszabadság eszméje. A bevezetés pedig valódi kis remekmű.

A vallásban, mint minden egyben — így szól Laboulaye — én folytonosan növekedő meggyőződéssel védem az egyén jogait, más szóval a szabadságot. A vallásszabadság két dolgot jelent. Legtágasabb értelemben a szó azonos a lelkiismeret szabadságával, a joggal a vallásos igazságot (vérité) keresni. Szorosabb értelemben e szó fejezi ki a vallási községek politikai függetlenségét, az egyház elkülönítését az államtól. E két szabadság összefügg, mert az két természeti jog, melyet a társadalom elismer, de melyet nem terem. Az egyházak függetlensége a lelkiismeret szabadságának biztosítéka. Mindenki közülnk lelkének ura lévén, mindenkinek joga van követelni, hogy a törvények ne háborgassák vallását. Hogyan kereshetjük az igazságot, hogyan gyakorolhatjuk, a mit az parancsol, ha az állam egy bizonyos egyházat oltalmaz, s ránk kényszerít oly tanokat, melyeket lelkiismeretünk visszautasít. E két szabadság védelmének van szentelve e munka. A vallásszabadság, az a jövő nagy kérdése. Mindig s mindenütt, a mint valamely erkölcsi vagy politikai tárgyba kezdünk mélyedni, szembe áll velünk ugyanazon problema s annak megoldása. Könyvem minden lapon ismétli ezen ünnepélyes igazságot s reményem, hogy az fogja képezni érdekét s üdön-ségét.

Minden időben vészteljes jelnek tekintett, ha a tudomány a hittől elvált, de a baj talán soha sem volt inkább érezhető, mint ma. Forradalmaink közepett a panasz általános, hogy nem léteznek többé meggyőződések. Századunk a kíváncsiságból él, semmi sem kerüli ki nyomozásait, de nem hisz semmit. Előttünk minden erkölcsi tanulmány hasonlít a tükörhöz, melyet az apostol emlit; bele nézünk, túl megyünk rajta, s elfelejtjük, a mit láttunk. A politikában, valamint az irodalomban nincsenek elveink, semmi sem igaz, semmi sem hamis, minden lehetséges, semmi sem tartós. Örökös mozgékony — örökös meddőség! Innen jön azon feltűnő jelenség, mely bölcseségünket zavarja. — Míg a történelem, külön korszakokban mutat fel népket, melyek kevés műveltséggel bírtak, de vallás által indítva a világot mozgásba hozták s birodalmakat alapítottak, a mi raffinrozott s skeptikus társadalmunk eleméz mindent, de nem tud semmit sem alkotni. Uralkodik az anyag felett, s egész tudománya csak arra szolgál, hogy tehetetlenségét érezze.

Mily idegenszerű betegség ez! Ha a tapasztalás használna a népeknek, ha a multon tudnának okulni, régóta volnánk áthatva azon példák által, melyeket a történelem nyújt. Mindenütt, hol a vallásszabadság uralkodik, ott az egyházak hatalmasak, az evangelium kormányozza a véleményeket s erkölcsöket; a hol ellenben a tudatlanság, a fanatizmus s annak folytán a despotia található, ott az állam a dogmát mint saját törvényét imponálni szokta.

Ha van ország, mondja tovább a szerző, hol a vallásszabadság szükséges, az Franciaország. — Mert honnan van az, hogy minden kísérleteink a politikai szabadság létesítésére hajótörést szenvednek, s mi mégis folytonosan visszatérünk ezen ideákhoz? Mert szükségünk s erkölcsünk közt ellentét létezik. Szabad institutiókat igényelünk, s nem tudunk velök élni. Hiányzik bennünk az erkölcsi nevelés, a jog tisztelete, a felebaráti szeretet; mind oly dolgok, melyeket csak a vallás adhat. A szabadság eszünkben létezik, de nem szívünkben, s nem vert az gyökeret lelkiismeretünkben, minélfogva a helyett, hogy mindnyá-junkra nézve jótétemény volna, a lázadás és enyészet eszközévé válik.

Mind e jelenségek nemcsak Franciaországban, hanem másutt is, s nálunk is léteznek. Az emberi kedélyekben hiányzik azon regulator, me-

lyet előbb a vallás képezett. A kicsapongó phantasia, az élvezetvágy, a nagyraívágás vezetik az embereket. A jellem s az akaratot hanyatlik. Morálisálni kell az embert, s arra a legbiztosabb, talán egyetlen gyógyszer a tökéletes vallásszabadság, mely a kedélyekben felbresztendi a vallásos érzelmet, mely eltűnt és a frivolitásnak helyt engedett.

A frivolitásnak nincs jobb antidotuma, mint komoly munkák olvasása, s nagy igazságokkal való foglalkozás, s így e szempontból is ajánlható Laboulaye fennidézett munkája. Ki pedig a vallásszabadság eszméjével foglalkozik, akár politikai, akár egyházi tekintetben, sok tanulságos és hasznos-vehető anyagot fog e munkában találni.

Körut a Marsmezőn.

(Vége.)

Az innen jobbra eső Palais des Arts libéreaux (Szabadművészetek palotája) többek közt egy igen érdekes látványt, t. i. az emberi munkásság fejlődését tárja elénk. Találunk itt egyiptomi, kínai és indus csillagvizsgálókat, vegyészeti és alchymista műhelyeket a mult századokból. Itt van Moise Charas párisi gyógyszer-tára, az 1646—1698. évekből. A kínai és európai könyvnyom-dászat feltalálását és fejlődését szintén számos minta és régiség ismerteti meg velünk. Ép így be van mutatva a zeneművészet története, a színészet fejlődése, a könyvnyom-dászat, aczélmetszés, színnyomás, valamint a többi iparművészetek, mint például a fényképezés, kerámia, üvegfestészet, továbbá a vadászat, a halászat, a ruházatkodás stb. fejlődése. Figyelemreméltók itt azon minták és eszközök is, melyek a hajózás és a fuvarozás terén elért haladást ismertetik különböző népeknél és különböző évszázadokból. A szabadművészetek palotája mögött találjuk még a Nicaragua, San-Salvador, Uruguay, San-Domingo, Guatemala államok kiállításait, nemkülönben a szép indus pavillont.

A szabadművészetek palotájától, úgy mint a szépművészetek palotájától is, közvetlenül a nagy iparszarnokba (Palais des Industries diverses) jutunk. Ennek főbejárata a már fenntebb érintett hatalmas üvegpupola alatt van, melyet egy négy méter magas alak, a — kiállítóknak — kitüntetések osztó Franciaország (Delaplanche műve) ékesít. A bejárat, úgy mint a kupola, valódi remekműve azon építkezési különlegességek, mely mind a három palotánál alkalmazást nyer s mely a vas váznak szines fayence-lapokkal való beborításából áll. Valamint a két művészet palota színpompás kupolája megkapó látványt nyújt, úgy az iparszarnok hatalmas kupolája által képezett előcsarnok is színpompás mennyezetével és falzataival remek-képezi a modern építkezésnek és dekoratív művészetnek.

A főbejárat harmincz méter széles és megfelelő magas, s mindkét oldala gazdagon van díszítve, különösen óriási szobrokkal.

Hasonló szélességű az iparszarnok egész hosszában végig haladó folyosó, mely a keresztcsarnokokat átmettszve, egész a gépcsarnokhoz vezet. A főbejáratnál lépve be az iparszarnokba, mindenekelőtt a nagy kupola alatt állapodunk meg, melynek óriási méretei és ragyogó díszje mely benyomást tesznek a szemlélőre. A már említett festői díszítvényeken kívül különösen lekötik figyelmünket itt azon színpompás freskók, melyek a kupola alsó részét díszítik, melyek az iparban felhasznált erőket, a gőzt, a villamoságot stb. jelképezik. Fenn a kupola mennyezetén a francia iparszorgalom alakja szórja sugarait minden irányban.

A keresztcsarnokok csaknem kizárólag a francia kiállításnak (17—60 osztály) vannak szánva. Ha a főkupolától és a folyosótól jobbra az első keresztcsarnokba befordulunk, ennek végén az orosz, japán, (balra) a siami, egyiptomi és perza kiállítási osztályokra akadunk: ezektől jobbra (a szabadművészetek palotájához vezető szárnyon) Svájc, Olaszország, Spanyolország, Portugália, Románia, Norvégia, Szerbia és Görögország foglal helyet.

Balra, az első keresztcsarnokon át az „osztrák-magyar“ kiállítási osztályt (2400 □-méter) érjük el; ezután (a szépművészetek palotájához vezető szárnyon) Hollandia, Belgium, Dánia, Angolország és az angol gyarmatok sorakoznak.

Jobbra az iparpalotán kívül, az Avenue Suffren mentén, a kínai pavillont, a román

vendéglő, a marokkói kiállítás, majd a gépcsarnok közelében az egyiptomi bazár és a „kairói utca“ következik kávéházával, nyitott iparműhelyeivel, minarettjével stb. Mintegy 250 egyiptomi bennszülött forgolódik itt, köztük számos számárhajesár, akik exotikusan feldíszített háts-állataikat, főleg nők és gyermekek részére bérbe adják.

A Champ de Mars ezen a részén az École militaire felé a nagy gépcsarnok zárja be a kiállítási területet. Ez a hatalmas épület a vasszerkezet merészége tekintetében méltó pendantja az Eiffel-tornyoknak. 450 méter hosszú, 105 m. széles és 45 m. magas. Az egész roppant építmény husz ivartón nyugszik, melyek a vasépítményeknél szokatlan, nyomott csucsim alakjával bírnak. Az oszlopok lábai nem szélesek.

Az Avenue de Labourdonnais főbejárata azon nagyobb államok czimereivel van feldíszítve, melyek a kiállításban részt vesznek, mint az Egyesült-Államok, Anglia, Belgium, Ausztria-Magyarország, Svájc stb.

A főbejáratnál egy Duval-féle vendéglő van, egy másik pedig a köznép számára, a gépcsarnok tulsó végén, az Avenue Suffren mellett van. A gépcsarnok mögött, a kerítés mentén vannak felállítva azok a motorok és kazánok, melyek a csarnokban kiállított megszámlálhatlan gépet működésbe hozzák.

Pósta- és távirahivatal a sajtópavillon közelében található, mindjárt a szépművészetek palotája mögött. Ezek a rendes fiókhivatalok összes teendőit végzik. Az oda címezett levelek „Champ de Mars“ vagy „Exposition universelle“ felirattal látandók el.

Ezzel befejeztük első sétautunkat a Marsmező, Trocadero, Esplanade és az utóbbit a Marsmezővel összekötő Quai d'Orsay által elfoglalt összes 90 hektárnyi kiállítási területen, melynek egyszerű megkerülésével 7 kilométer fásztó utat kellett megtennünk.

A Budapesten fenálló tisztviselőgye- leteknek

az országgyűléshez és a kormányhoz
címzett kérvénye.

(Folytatás.)

Már sok éve, hogy az államtisztviselők köréből a mélyen tisztelt országgyűléshez és a nagyméltóságú kormányhoz intézett folyamodványok hangsúlyozván az annyira mostoha helyzetet, annak lehető javítását kérték. Lényeges sikere ezeknek a kérvényeknek eddigéle nem volt, mert magának az államnak pénzügyi helyzete nem lévén kedvező, az a gyökeres orvoslást meg nem engedte, míg Ausztriában, melynek tisztviselői már az előtt is jobb helyzetben voltak mint a magyar államtisztviselők, 1873-ban a tisztviselők illetményei lényegesen felemeltettek.

Államunknak a legújabb időben javult pénzügyi helyzete által ébresztett remények sok tisztviselői kört, nevezetesen az első folyamodású bíróságok tagjainak egy részét, arra bátorították, hogy a mélyen tisztelt képviselőházhoz kérvényekkel forduljanak, melyekben igyekeztek az államszolgálat e fontos szakmája részére a fizetések felemelésének szükségét kimutatni.

A legnagyobb készséggel teljesen méltányoljuk e kérvények czélját, de mely meggyőződésünk az, hogy a tisztviselők sőt az állam érdeke nemcsak a bírák, nemcsak egyes pénzügyi szakok tisztviselői illetményeinek felemelését igényli, hanem, hogy a mostani állapot az állam tisztviselőkre nézve általában tarthatatlan. Ha teljes mérvben is méltányoljuk a bírói állás fontosságát, még sem ösmerhetjük félre, hogy a többi tisztviselők helyzete aránylag még jóval kedvezőlenebb.

Feladatunknak tartottuk a tisztviselők helyzete javításának módját és annak pénzügyi horderejét bővebb tanulmányozás tárgyává tenni, hogy a cél elérését könnyítsük. Ennek folytán mindenkéül azon meggyőződésre kellett jutnunk, hogy az államtisztviselők fizetéseinek mostani rendszere, mely mellett ugyanazon rangosztályban a legkülönbözőbb fizetések és fizetési fokozatok léteznek, melyek igen gyakran nem állnak kellő arányban a tisztviselői állomásokkal járó feladatok és teendők fontosságához, éppen nem czélszerű, s hogy igen kívánatos egy új egyöntetű olyan rendszernek életbe léptetése, mely a tisztviselői állomásokat fontosságukhoz vagy az indokolt fizetések mérvéhez képest osztja be az egyes rangosztályokba és az egyes rangosztályokon belül lehetőleg egyenlően látja el illetményekkel. Nem tarthatjuk magunkat hivatva arra, hogy a magyar államszolgálat részére egy ilyen új

rendszert kidolgozzunk és annak kegyes elfogadását javasoljuk, azonban közel felelőtt egy olyan rendszernek figyelembe és szemügyre vétele, mely a szomszéd Ausztriában 1873 év óta jó sikerrel érvényben áll. Hisz a magyar államszolgálat szervezete oly sok tekintetben hasonló az osztrák államszolgálat-szervezetéhez, hasonlóbb ahhoz a sok évi sűrű érintkezés folytán, mint bármely más államé.

Egy ehhez hasonló egyöntetű rendszernek létesítését Magyarországra nézve is czélszerűnek véljük, czélszerűnek véljük azt, hogy a már említettek szerint, nemcsak egyenlők legyenek az egyes rangosztályokban a fizetések, hanem azt is, hogy az egyes rangosztályokon belül, bizonyos idő múlva, ha az abba tartozó tisztviselő magasabb rangú állomásra elő nem léptetettik, nagyobb fizetés legyen elérhető, s hogy a lakpénzek is az egyes rangosztályok részére egyöntetű rendszer szerint, de oly módon állapítsanak meg, hogy azok a nagyobb és kisebb városokban, a drágasági viszonyoknak lehetőleg megfelelő módon megszabott fokozatok szerint járjanak.

(Folytatás következik.)

A baba ellenségei.

Az édes, kedves babának, a ki ha sir is, ha nevet is ennyivaló szép, hogy ennek is vannak ellenségei alig hihető. Pedig sajnos, fölös számban vannak. Gyakran legnagyobb ellenségei a saját édes szülei. A mily paradoxnak látszik ezen állításom, mégis igaz, nagyon is igaz. Nem úgy értem ezt, hogy hazánkban a szülők nem szeretik gyermekeiket, hála Istennek nálunk is, a legtöbb szülő él hal gyermekéért, sőt néha éppen ezen nagy szeretetből esik kára a gyermeknek, dédelgetik, elrontják, minden kívánságát — akár jó, akár rossz az — teljesítik, s ezért gyakran akaratos, semmi jóra nem alkalmas gyermek válik belőle.

Szülőinknek nagy része nem ismeri a helyes gyermeknevelés módját, s ezen tapasztalatlanságnak esik áldozatul sok gyermeknek lelki fejlődése, egészsége sőt gyakran élete is.

Ezenkívül hány álnok ellenség leselkedik az ártatlan baba ellen! Nem is szólok a hivatászerű angyalesinálóról, a kik az apátlan, anyátlan kisdedeket kerítik karmaik közé azon czímen, hogy dajkaságba veszik, s csakhamar a menyországba küldik a rájuk bízott kisdedeket. Ezek jóformán nyiltan, a világ szemeláttára üzik, minálunk gonosz mesterségüket — de vannak számos olyan ellenségei is, a kik titkon csöpögtetik a mérget a kisdedek poharába. Ilyen a tejnek hamisítása és megrontása. Még a legszelidebb és legnaivabb módja ennek az, hogy vízzel meghígítják. De hányszor történik, hogy megsavanyodott és romlott tejet orvosszerekkel olyanná tesznek, hogy a gazdaasszony felforralláskor észre ne vegye. Sok gyermeket tett már halalos beteggé az ilyen löre. S a számtalan reklambős, a kik nagy dobbal hirdetik a csecsemőknek való tápszereiket lisztekkel, kétszersülttel. Egyik sem pótolhatja az anyatejet, a csecsemőknek egyedül helyes, természetes táplálékát.

A babona és kuruzslás sokat árt gyermekeinknek. Azt hiszik sokan, hogy a fogzó gyermeknek bajait nem szabad gyógyítani, mert akkor még nagyobb baj fejlődne belőle s ily módon ebben az időben a hasmenés sok gyermeket a csontig lesoványítja. A kisded beteg szemét kinyalják az öreg asszonyok abban a hitben, hogy akkor meggyógyul, holott ellenkezőleg ép ez által számos gyermek egész életére nyomorékká, vakká lesz.

Ezer példát hozhatnék fel, hogy hogyan görbül meg s mért satnyul el akár hány gyermek a szülők vagy a dajka hibája miatt. De alig is van Európában, a hol anyai kisded pusztul el, mint hazánkban, kiknek nagy részét gondos ápolás által meg lehetne menteni.

Már sok emberbarát küzdött a babák ellenségei ellen, és nem is minden siker nélkül. Egyesületek alakultak a kisdedek javára s napról-napra újak létesülnek. Szóval fölébredt végre az a tudat, hogy a haza jövő nagysága a gyermekekben rejlik tehát ezeket minden bajtól és veszélytől meg kell óvni.

S itt az idő, hogy az ellenségeket egy nagy ütközetre kihívjuk, kényszerítsük, hogy sötét odújaikból a napvilágra jöjjenek. A derék Mária Dorothea egyesület vette át a vezerséget s csinál egy kiállítást a hol a baba ellenségei és barátai szemtől-szembe fognak állani. Minden ott lesz eredetiben és rajban, a mi a kisdedeknek kárára van,

s mindjárt mellette — hogy az ellentét annál feltünőbb legyen — az, a mi javára szolgál. S hogy a szemlélő a sok tanúságosba bele ne fáradjon lesz ott sok mulató is. Bábú, karácsonyfa, csingilingi oda fogja csabítani az apró népséget, a mely magával viszi a szülőket, hogy ezek megnézzék, hogy hogyan kell táplálni, ápolni és nevelni a zsegekoru gyermeket és mely veszélyektől kell őket megóvni. Minden igaz emberbarát elérte e vállalat fontosságát. Az orvosok is nagy részt vesznek benne. Az országos és fővárosi statisztikai és vegyészeti hivatalokban, serényen dolgoznak a kiállítandó tárgyakon, melyek a kiseddek betegségeiről, s táplálkozásról nyújtanak hasznos tanúságot; legjobb iparosaink, a kik gyermekeknek való cikkeket gyártanak, mind bejelentették részvételüket a kötözésszerkesztők készítik az elgörbüléseket javító eszközöket, a tejcsarnokok s egyéb tejgazdaságok be fogják mutatni a helyes tejkezelést és vizsgálatot. A fővárosi nagyhirű Stefánia gyermekkórház működéséről teljes, valóban figyelemre méltó kiállítást készített, az orsz. kiseddévó egyesület Tisza Kálmánné elnöke alatt gyönyörű gyűjteményt mutat be; a védhimlő oltásról számos tárgy tétetik közszemlére.

S hogy a kiállításnak maradandó haszna is legyen, legjobbaink, a kik hazánk gyermekei iránt érdeklődnek, felolvasásokat fognak tartani, az orvosok közül Dr. Bókay, a híres gyermekorvos és mások. Mindezeket a felolvasásokat a Mária Dorothea egyesület olesó könyvecskék alakjában közkézre fogja bocsájtani.

Ez a kiállítás lesz a színtere egy nagy küzdelemnek a baba ellenségei ellen. Meg vagyok győződve, hogy itt sikerülni fog a nemzet érdeklődését felélesztetni a helyes kisedd ellátás iránt.

A diadal a babák barátaié lesz.

Dr. Faragó Gyula.

H I R H A R A N G.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap pénteki száma közli Wächter Henrik pénzügyi tanácsos, kir. adófelügyelő kinevezését pénzügy igazgatóvá. Örömmel reprodukáljuk e hirt, mert Wächter ur ezt a kinevezést méltán megérdemelte szakképzettsége fáradsátlan munkaejeje és szigorú pontossága által.

* **A református templom zárkőletételét** f. évi szeptember 8-án fogják nagy ünnepélyességgel véghez vinni. Az ünnepély rendezésére megalakult bizottság már is nagy tevékenységet fejt ki, a mennyiben a calvinteri népkert bejáratánál és a népkertben felállítandó több diadalív s nagyobb mennyiségű oszlop festését elrendelte; a kis hid s a bejárat gazdagon lesz díszítve zászlókkal, galyakkal. Ez alkalommal szállalnak meg először az új harangok is. Tájékozással álljon itt a máris összeállított műsor: d. e. 11 órakor hatóságok jelenlétében a zárkő letétele s az új harangok megszólalása. 12 órakor a templom és a megjelent közönség lefénypépezése, d. u. 3 órakor a Cálvintéren népzene, fél 4 órakor léggömb felbocsátása, 4 órakor sétahangverseny a népkertben és a nyereménytárgyak megtekintése az ott felállítandó bazárban, fél 8 órakor a második léggömb felbocsátása és nagy tűzijáték, 8 órakor a kaszinó udvarán felállított színpadon ének-és zenehangverseny, komoly és humoros költemények elszavalása; szólo magyar népdalok és több dalárda énekhangversenye, 9 óra után táncmulatság a kaszinó nagy termében. Mint később értesültünk, a befolyandó tiszta jövedelem az új harangok költségeinek fedezésére fordították.

* **Halálozás.** A kegyestanítórend nagybecskereki társházának halottja van; Kovács Pál kegyesrendi tanár július hó 10-én, élete 35. évében agyszélhűdés következtében meghalt. A korán elköltözött tanár egyike volt azon tudományosan képzett művelt embereknek, kiket, a ki ismer, tisztel és szeret. Tanítványai rajongó szeretettel csüggtek a szelid jószívű tanáron, kartársai becsülték. Lesújtólag hatott mindenkre tehát a szomorú hír, hogy neki oly fiatalon kellett sirba szállani, de az isteni akarat kifürkészhetlen, meg kell benne nyugodnunk. Legyen könnyű neki az édes hazai föld hantja, melyet oly forróan, kimondhatatlanul szeretett!

* **A becskereki „Dalárda”** — a mint értesülünk újólag meg fog alakulni. — Sokáig hallgatott, nem adott életjelt magáról, mintha már Becskereken kivészett volna a dal és zene iránti szeretet. Ellenkezőleg! Hanem a hidegszívű részvétlenség, a belső egyenetlenkedés valóságos sötérbontotta a szép egyesületet, de úgy látszik csak egy időre.

Mutatkoznak tanujelek, melyek arra engednek következtetni, hogy az erős kezek, melyek újból létrehozásán fáradoznak, meg fognak mérkőzhetni a részvétlenséggel, ki tudja békíteni az egyenetlenséget. Bárcsak célt érnének! Mert egy ilyen Becskereken igazán lézagot pótló egyesület megérdemelné azt, hogy felvirágozzék, hogy ma holnap versenyre kellessen a délmagyarországi dalárokkal. Hisz már minden nagyobb községben vannak többé-kevésbé jól kiképzett dalegyesületek, csak mi nálunk, a hol annyi jó hanggal bíró ember van, ne volna képes fennállani. Azt hisszük, hogy a mi eddig nem sikerült soha, most talán megvalósul: a tagok tul teszik magukat a mindent felbomlasztó kicsinyességeken és a vezető szerepet játszó ki fogják egyenliteni az épen ő közöttük felmerült különféle differenciákat. Bár ugy lenne, kívánjuk a legjobbat!

* **Utánasra méltó szép tett** — mely Grünbaum Arnold helybeli ruhakereskedő által cselekedve lett az által, hogy egy teljesen ismeretlen tartózkodású szülőktől árván magára maradt Schupper Károly nevű németajru ifjút, ki a helybeli gymnasium I. osztályát végezvén, minden tantárgyból „kitünő” sikerrel vizsgázott — a mult tél folyamán a kellő téli s most újabban rendes és szép nyári öltözet ruhával látta el díj és fizetés elfogadása nélkül. — Szép tett, mit a sors a szegény, futól megtagadott, nevezett ur jószívűsége pótolván — hálára kötelező.

* **A zónatarifa az osztrák-magyar államvasut vonalain.** A m. kir. államvasutak vonalain augusztus 1-én életbe lépő zónadijszabásra való tekintettel tudvalevőleg az osztrák-magyar államvasut is megfelelően módosítja díjszabásait. Az új tarifát már elő is terjesztették a mult hó 30. tartott közös igazgatósági ülésen. A budapest—bécsi, budapest—szegedi és budapest—temesvári vonalokon, mint versenyirányokban, a menet díjak augusztus 1-től kezdve ugyanazok lesznek, mint a m. kir. államvasutaknál. A többi vonalokon az igazgatóság leszállította az egységdíjakat. A budapest—zsolnai viszonylatra nézve kivételt tettek, a mennyiben azon, a zónatarifára való tekintet nélkül, az új kilométerikus egységdíj szerinti menetdíjak lesznek érvényben. Az új kilométerikus egységdíj szerinti módosulnak a másodrendű vonalak menetárai is. A menettérti jegyek megszűnnek. És a hol kedvezmények fennállnak: az első osztályú utasok II-od, a II-od osztályúak III-ad, és a III-ad osztályúak fél II-od osztályú jegyeket fognak váltani. A podgyásra nézve eddig engedélyezett szabad súly megszűnik.

* **Ritka természeti tűnemény.** Reisz J. mehalai lakos egy négylábú és négyszárnyú csibe birtokában van, melyet a délmagyarországi természettudományi társulatnak fog ajándékozni. (Nem ugorka szezonban született kacsa-e az a csibe? Reporter.)

* **Termésünk.** Párdány-János föld vidékén az őszi buza aratása javában folyik, a termés minőségére nézve kedvezőnek lesz mondható, mennyiségre átlag véve, bár helyenként ritkán állott, elég jónak ígérkezik, remélni lehet 8—9 métermázsát kat. holdanként. A rozs aratása folyik; eredménye nagyon különböző; kat. holdanként átlag 6 métermázsára becsülik a termést. Árpa szépen érik, közepertemst ígér. Zab sokat javult, fele részben már félig érett. Középtermésre van kilátás. Tengeri általában véve szépen fejlődik, szép zöld és egészséges színű, töltőgtése befejezést nyert czimerét már nagyobb részben kihányta, közepén felüli termést fog adni. Len közepeszerű terméssel fizet, kender jó, közepeszerű eredményre jogosít. Burgonya jól fejlődik, a korainak gumója már félig meddig érett jó, közepeszerű termésre nyújt kilátást. Takarmányrépa a tavasszal hiányosan kelvén, átlagban véve gyengén áll. A szőlőkben szépen fejlődnek a fürtök, jó közepeszerű szüretre van remény. Gyümölcs éppen nincsen, a mi kevés alma megmaradt, azt is fergek pusztítják, lehull. — Ittvarnokon az aratás e hó elsején már megkezdődött, a rozsa, mely nagyon terjedt, az utóbbi időkben sokat ártott a buzavetéseknek; a termés mennyiségre 14 vagy 20 kérészt, egy kereszt 35 kilogrammot fog fizetni, a szem minőség ott, a hol a rozsa megtámadta, gyenge, mert többnyire szorult lesz. Nagy átlagban e vidéken 4—5 métermázsára tehető az idei buzatermés. A zab a buzánál is sokkal rosszabbul áll, árpa jó eredményre kecsegtet, kat. holdanként 15—24 keresztet ígér. Kukoricza jól áll, csak esőre

volna szükség, hogy kedvezően fejlődhessek. Répa szépen gyarapodik. — Zombolyán a buza, rozs és árpa aratása e hét végével befejezettnek lesz tekinthető, az eredmény kékék tekintetében a két szélsőségek közt váltakozik, kétszázott felmegy a 600 kévéig és ennek következtében a termés minőségileg és mennyiségileg is nagyon eltérő lesz. A termés a tavalyi eredményhez képest jóval csekélyebb. Kukoricza ott, a hol esőt kapott, nagyon jól fejlődik, egyéb termények, hüvelyes és kerti veteményekkel együtt kielégítően állanak.

* **Még egyszer a becskereki utcák.** Mióta lapunk hasábjain megemlékeztünk azokról az ázsiai állapotokról, melyek a becskereki utcákon uralkodnak, seregüstül kapjuk a leveleket, melyekben városi polgárok panaszkodnak az utcákra. E levelek megdöbbentő statisztikáját képezik utcáink piszkosságának és egészségellenességének. Most csak egy nehányat közlünk ezekből a levelekből minden kommentár nélkül:

Tekintetes szerkesztő ur! Becses lapjában fel lett vetve a becskereki utcák ronda-sága; engedje meg tek. szerkesztő ur, hogy én is szolgáltatassak egy pár adatot e tárgyban. Az a „szerencsétlen amerikai”, ki a mult lapban panaszkodott, még valóságos paradicsomban lakik ahhoz képest, a minő állapotok nálunk a Nádor-utcában uralkodnak. Itt még közeletünk is Noé apánk idejéből való s olyan roz, hogy csak nagyon sürgős dologban szánom rá a fejemet, hogy keresztül menjek rajta, máskor inkább a kerteken át járok. Olyan nagy por pedig nincs is másutt sehol, mint a mi utcánkban, abban már miénk az elsőség. Avval sincs mit dicsekednie az „egy szerencsétlen amerikai”-nak, hogy ő minden nap tudja, hogy mit eszik a szomszédja. Az kis Miska! Van a Nádor-utcában egy ház, ebből vezet ki egy csatorna, ez a csatorna még azt is eláruja, hogy mit eszik a házigazda sertése. Jó volna, ha ránk is gondolna már egyszer a városi magistratus! Hivatalnok.

Ime egy másik levél:

T. szerkesztő ur! Csodálkozva olvastam lapjának ma cikkét, mely a becskereki utcákkal foglalkozik, csodálkoztam pedig azon, hogy Amerikával foglalkozva, nem említette fel, hogy a Rákóczy-utcában van egy tímármester, a kinek lakásából az ott felhalmozott sok bőr olyan büzt áraszt ki az utcára, hogy az uszodába menők csak tudók megerősítésével hatolhatnak át rajta, s a környéket állandóan orfacsarintó borszaggal gyönyörködteti. Egy alberlő.

Szóljon egy harmadik:

Tek. szerkesztőség! Mirőlünk se feledkeztek meg. Tegye ki lapjába, hogy mi — a kik arra vagyunk kárhözható, hogy a Munkács háta mögött lakjunk — már alig birjuk kiállani azt a rettenetű rondaságot és azt a kimondhatatlan bűdösséget, a mit az utcán lévő csatorna terjeszt szét. Csak azt kérdezzük egymástól folytonosan, hogy mikor tesz már valamit ez ellen a város. Egy városi adófizető.

No erre mi magunk is kíváncsiak vagyunk!

* **Két éves gyermek a vonat alatt.** Csütörtökön este szörnyű eset izgatta fel a Palics alatt Szeged felé menő vonat utasait. A mozdonyvezető hét és nyolcz óra közt egyszerre megzökkenni érezte a gépet s ugyanekkor elhaló gyermekírásához hasonló sikoltást hallott. Sejtve, hogy valami baj történt, megállította a vonatot és megtalálták az iszonyatos módon összezsuzott kicsi gyermek foszlányos roncsait. A vonat által elgázolt gyermek a közeli tanyáról való volt, honnét nem sokára megjelentek a szülők s a két éves kis áldozat felismerhetlen tetemést nagy jaigatás közt haza szállították.

* **Hajmeresztő história.** Elbeszéli egy fiatal ur, a kivel tényleg megtörtént. „Szombaton este történt, valamivel tíz óra után, amikor a „Medvéhez” czimzett házban, a melyben szerény szobám van... Hanem bocsánatot kérek: a lelegejéről, töviről hegyire fogom elbeszélni. Sokáig maradtam el a Klein féle kávéházban, mo'hon olvasgatva a hirlapokat, melyek az amerikai köztisztasági állapotokról hoztak megható tudósításokat. Annnyira elgondolkoztam a dohánymagazin sarkán üldögélő koldus vadász sportja felett, hogy haza térve, szokásom ellenére ágyamban nem olvastam, hanem rögtön lefekvés után eloltottam a lámpát, s fálnak fordultam, mert, tetszik tudni, így szoktam. Meg kell még azt is jegyezmem, hogy sohasem szoktam az ajtómat elzárni, mert hát — tetszik tudni — „cantabit vacuus coram latrone viator.” Ne vegye zokan,

szerkesztő ur a citatumot, megszoktam egy professortól, a kinek ez a szenvedélye... Mondom: lefeküdtem azzal a jámbor szándékkal, hogy nagyot alszom és szépet álmodom... Egyszerre rettenetes basszus hangon megszólal az átellenes szobából egy ösmerős női hang: „Rauber!”... Egy pillanatra rá a földszintről éles diskámban felsívit a vendéglőbeli szakácsnő: „Segítség! rabló van a nagyságos asszony szobájában!”... „Pista! rabló van!”... Hamar a kaput bezárni s több eféle zürzavaros lármára verte fel az éjszakai esendőt. A nehéz kapu nagy robajjal becsapódott... no neked, zsvány. Én ezalatt kiugrottam az ágyból és gyorsan az ajtóhoz szaladtam és — berigliztem. Ne mosolyogjon uram, nem félelemből tettem, de csak azért, hogy a zsvány menekülése közben ne találjon nyitott ajtóra, a hová elbujhason. Mondom, az ajtót elzártam, a függönyt, — mert hát ablakos ajtóm van — egy piczikét félre huztam s oman néztem, lestem a történéseket. Nagyszerű látvány volt. A szakácsné a nagy konyhakéssel, a söresapos a szakszivattyuval, a vájnburs egy suhánggal, a szobaleány a mangorlóval fellegyerkezve rohantak fel az emeletre, elől a mindennel, a ki egyelőre kinyújtott rudon vitte a lámpát, mert hát különben koromsütét lett volna. Megérkeztek a kritikus ajtóhoz, s nem volt lény, a ki első akart — volna lenni a belépésnél. A tévözöző csoportra félig sirva rákiáltott a szobalány: „A nagyságos asszonyt tán fojtogatják is már s ti álltok... gyávák!” A dorgatorium hatott, s a bátor szívi szakácsné, erősen megmarkolt transzcsirkével — belépett s utána a zsvány fogó népség. — A szobából egy minutum alatt iszonyu — kaczagás harsogott fel. Mi történt? Fülelek s ime mit ballok: A hetes felballagott este felé a nagyságos asszony szobájába, hogy onnét valamit előkeressen! De be lévén csodálkozva, mint a kocsihoz istrángolt melenczei kéjutazók, a szoba közepén elhasalt és ott elaludt. Mikor aztán a korcsmárosné lefekvés végett, szobájába ment, hallott az ágy körül valami szuszogást s rémületben elkialította magát: „Rauber!” Én pedig látván a dolgok illetlen kibontakozását, újra visszatartam a reteszt... mert hát, tetszik tudni, nyitott ajtók mellett szoktam aludni. Én csak csodálom az én hidegvérűségemet, hogy a riadalom és zavar legmagasabb fokán sem vesztettem el a fejemet, s első gondolatom a „rigli” volt; de egyébként egy csöppet sem féltem, s bátorságom mi sem bizonyítja jobban, hogy a félelmetes elzömények dacára mégis nyitott ajtóknál aludtam. Ime ide iktatjuk az esetet minden kommentár nélkül.

* **Ferjurarom könyvezik.** X. ur, a kit a sárga folyó melletti csinos városban sokan ismernek, néhány évvel ezelőtt megöcsült. „Pénzem van — gondolta magában — megengedhettem magamnak az a luxust, hogy szép fiatal lányt vegyek nőül.” És ugy eszeledett a hogy kifundálta. Ötvenöt éve, hatalmas pocakja és lécsaláidaczára a feleségül vett egy igazán nagyon csinos leányt. Rosz nyelvel bíró de jól informált emberek az állítják, hogy a házasság egyáltalán nem boldog. — Férj és feleség közt nagyon gyakoriak a csattanó jelenetek, melyekben rendszeren a birkatermesztő X. ur huzza a rövidébet, a kinek az arczán az utóbbi időben feltünő gyakran látszóttak kékeszöld foltok, megannyi nyomai a hevesvéri szép menyecske bársonykaesőinak. Történt a napokban, hogy X. urnak egyik barátja azt sugta a Klein márványasztalánál: „Te Jakab, vak vagy?” — „Miért volnék én vak?” — „Hát nem látod, nem tudod hogy feleségednek szeretője van. A tulajdon unokaöcséd...” — A jó barát még be sem fejezte szavait, mikor X. ur keserves sírásban tört ki. Barátja meghatottan nézett rá és azt mondta: „Szegény barátom, igazán sajnálom, hogy olyan fájdalmat voltam kénytelen okozni neked.” — „Fájdalom?” — „Ó dehogya!” — „Hát akkor miért sírsz?” — „Szegény unokaöcsém t sajnálom” volt a válasz.

* **Kimutatás** a m. kir. postatakarékpénztár 1889 június havi forgalmáról. — 1889 jun. havában 32520 betételt 33414111 frt tétetett be, 10991 felmondás a'apján 26725945 frt fizetett vissza. Az 1889. évi jun. havi tiszta betétösszeg 6688166 frt. A megelőző 1888. év megfelelő szakában 33246 betételt 27632012 frt tétetett be. 9671 felmondás alapján 20457413 frt fizetett vissza. Az 1888 június havi tiszta betétösszeg 7174599 frt. — Az összforgalom 1889 jun. havában 60140056 frt, az előző év hason szakában pedig 48089425 frt tett ki. — 1889 június havában vásároltatott: ó százalékos magyar papírjardék a kir. postatakarékpénztár számára névértékben 82100 frt, különbözö értékpapír a betevők számára névértékben 34100 frt, tehát összesen 116200 frt névértékű értékpapír — 1889 június havában belépett új betevő 4259, kilépett 3035, a

betevők számában szaporodás 1224. A betevők száma 1889 május 31-én volt 140131, az összes betevők száma 1889 június 30-án 141355. — A kir. postak. karékpénztár számára vásárolt és saját tulajdonát képező 5 százalékos magyar papírjárdék névértéke 1889 június 30-án 3.603,100 frt. — A betevők által 1886 február 1-től 1889 június hó 30-ig megtakarított tiszta betétösszeg 3.350,267-03 frt, a járadék könyvekre elhelyezett értékpapírok névértéke 622800 frt, a betevők által 1889 június 30-ig megtakarított összeg tehát 3.973,067-03 frt.

* **Hivatalos egészségügyi havi jelentés** f. évi június hóban Nagy-Beeskerek városában észlelt közegészségügyi viszonyokról. — Városunk lakosságának száma az az 1881 népszámlálás szerint körülbelül 20.000. — Az összes elhaltak száma 54 a következő halálokkal: Ragályos és járványos betegségek: vörheny 3, torokgyík 2, hökhurut 1, hasihagymáz 1, gyermekágyiláz 1. — A járványragályzó kórok közül járványos jellegű volt: egyéb betegség: veleszületett gyengeség 3, ránggöres 3, tüdőgümőkór 12, mellhártyalob 1, szervizívbjaj 1, bélhurut 5, idültveselő 1, aggkór 4, görvélykór 3. — Születések: születés június hóban 49 jelentetett be. — Egészségügyi viszonyok. A vörheny több esetben lépett

fel mint a múlt hónapban, és 3 áldozatot követelt de nem volt járványos jellegű. A hasihagymáz s múlt hónapról visszamaradtak közül 4 meghalt, újabb megbetegedés nem fordult elő miért is ezen jelentés hónapban az egészségügyi viszonyok kedvezőbbeknek mondhatók. — Kelt N. Beeskereken, 1889 július 3-án. — Dr. Haidegger Lajos s. k. városi főorvos.

* **Egy népsz. A „Moll-féle francia borszesz és só” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint olcsó szer nyújtatik** köszvényes és csúszos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 90 kr. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész és cs. k. udv. szállító által. Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérésű az ő gyári jelvényével és aláírásával. 2

Felelős szerkesztő: **Lanka Gusztáv.**

Kimutatás

a „Torontálmezei takaré- és hitelbank” 1889-ik évi június havi forszalmáról.

I. Pénztári betételek	
állása május végével	489465 79
betételek június hóban	18450 88
összesen	507916 67
vissza fizetések június hóban	37380 42
állása június végével 1889	470536 25

II. Folyó számlai üzlet	
tevőleges egyenleg május végével	20548 67
kidartott június hóban	188 81
összesen	24737 57
vissza fizetések június hóban	3649 04
állása június végével	21088 56

III. Leszámlolt üzlet	
a tereza állása május végével	523282 83
leszámlolt június hóban	236479 92
összesen	759762 75

IV. Előlegek értékpapírokra	
állása május végével	8953 50
kidások június hóban	43 —
összesen	8910 50

V. Ingatlan kölcsönök	
állása május végével	62531 51
kidások június hóban	1000 —
összesen	63531 51

VI. Pénztár-forgalom	
készpénzezenleg május végével	3730 52
Bevételek június hóban	39054 49
összesen	39185 01

VII. Pénztár-forgalom	
állása május végével	37380 42
kidások június hóban	37380 42
összesen	74760 84

VASUTÜGYEK.

(Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság.)
Hirdetmény.
Az 1889. év számlájára törlesztendő 6061 darab 3 százalékos, a régi hálózat terhére

kibocsátott kötvény kisorsolása f. évi aug. hó 2-án, pénteken délutáni 2 és fél órakor, Bécsben I. Schwarzenbergplatz 3. sz. alatt, két közjegyző és az igazgató-tanács erre nézve kiküldött tagjainak jelenlétében nyilvánosan fog megejtetni.

Szab. osztrák-magyar államvasut-társaság. Osztrák-magyar vasuti kötelek. Díjszabási pótlékok. — Egyrészt Bécs (államvasut és északi pályaudvar), Bécs (Erzsébet-pályaudvar) átmenet és Bécs tárláz, másrészt a magyar vasutak állomásai közötti áruforgalomban a díjszabás II. rész 4. füzetéhez az V. pótlék adatik ki, melybe egy a földj-szabás, valamint az I-IV. pótlékokban foglalt összes kivételes díjszabás, nemkülönben az ezen pótlékokban levő osztályár-díjtételek felvettettek és mely által ezen pótlékok hatályon kívül helyeztetnek.

Ezen új pótlék megváltoztatott díjtételeket tartalmaz, továbbá a magyar északkeleti, az I. magyar gácsországi és a kassa-oderbergi vasutak állomásai közötti forgalomban is.

Ezenkívül az osztrák-magyar köteleki díjszabás IV. rész 1. füzetéhez (kivételes díjszabás elő állatszallítmányokra) az I. sz. pótlék fog hatályba lépni, mely ha-onlóan megváltozott díjtételeket tartalmaz a magyar északkeleti vasut és az I. magyar gácsországi vasut állomásai közötti forgalomban.

Ezen pótlékok f. évi július 10-ével lépnek életbe

H i r d e t é s e k.

Groszmann Zsigmond
okl. mérnöknek
műszaki irodájában
Nagy-Beeskereken
belvizlecsapolási, földmérési, tagosítási, nemkülönben a magasépítéskörbe tartozó bármilyen munkák utólagos és mérsékelt díjazás mellett elvállalhatnak. (107-26.16)
IRODA: Begasor, Sinkay-féle ház, a gőzhajózási ügynökség mellett.

A magyar kir. államvasutak gépgyára
a legújabb szerkezetű és minden tekintetben felülmulhatlan
gyakorlatilag lejjobbban bizonyult
6, 8 és 10 lóerejű
locomobiljeit
fa-, szén- és szalmafütesre
valamint a magvesztetes teljes mel-lőzését eredményező szabad meg-hozszabított rázóasztallal és szab. sajtászerű törekrostával ellátott

48, 54 és 60” széles vaskeretű gőz-cséplőgépeit,
mely újításokkal immár 450-nél több cséplőgép működik az országban fényes sikerrel, kedvező feltételek mellett ajánlja
Fehér Miklós,
a magyar államvasutak gépgyárának vezérügynöke
Budapest. IX., üllői ut 25. sz. „Körtelek.” (206-8.4)

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPEST.
Gyár és igazgatóság: VI. külső váciut 1696-99. Városi iroda és raktár: VI. Podmaniczky-utca 14.
Gőz- és járgánycséplő-készületek.
Schlick-féle szab.

két- és háromvasu ekék.
Schlick-féle szab. „Haladás” sorvető-gépek.
Schlick-féle szab. Rayol-ekék, Schlick- és Vidats-féle eredeti egyvasu ekék és talajművelő-eszközök, boronák és rögtörő hengerek, szeckavágók, répa-vágók, répaüzök, tengeri morzsolók, csöves tengeri darálók, gabonatisztító rosták, örlőmalmok stb.
Az összes ekék tartalékreszei készletben tartatnak. — Előnyös fizetési fel-tételek. — Legolcsóbb árak. — Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.
JEGYZET. Van szerencsénk ezennel t. cz. üzletbarátaink becses tudomására hozni, hogy noha a VI. Podmaniczky-utca 14. sz. a. levő irodánk legnagyobb részét a külső váciuton levő gyártelepünkre helyeztük át, mindazonáltal ezen irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kényelme érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint, hogy ugyanott építési czikkeink és gazdasági gépeinkből raktárt létesítettünk.
(61-18.12) Kiváló tisztelettel
A Schlick-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

Homlokzat-festékek
(épületekre)
REININGHANS C. J.-től GOSZTING-ban, Grác mellett,
festék-gyár és iszap-mű.
Raktár és kizárólagos eladás a helybeli piacon a 21 év óta fenálló
AMEND REZSŐ-féle
fűszer- és főképpen festék-kereskedésében Nagy-Beeskereken.
Ezen homlokzat-festékek házakon ép egy festenek mint az olajfesté-kek; szállítom 46 színben, (mészben feloldható) kilóját 15 krtért és felfelé; kétszeri meszelésre elegendő körülbelül 10 négyzetméterre egy fél kilo ezen festékből; saját meggyőződésem szerint szebbek, olcsóbbak, tartósabbak és jobbakk, mint bármilyen más a kereskedésben levő gyártmányok, és ez indított is arra, minthogy valami olcsóbbat is képes vagyok szállítani a t. cz. közön-ségnek, hogy a mai napig nálam volt
Kronsteiner C.-fele (Bécs)
homlokzat-festékek egyedüli elárúsításától visszalépjek és kérem a t. cz. közön-séget, festékeimből egy mintát venni, és meg fognak győződni, hogy az az ígéretemnek és meggyőződésemnek meg fog felelni.
Mintakönyvek kívánatra ingyen. (219-3.2)
Ez alkalommal bátorodom a t. cz. közönséget az
arad-magyaradi boraimra
is figyelmeztetni, melyeket körülbelül 56 literes hordókban következő árak mellett raktáron tartok: 1887-ik évi 17 frt. — 1886-ik évi 19 frt. — és 1885-ik évi 20 frt 100 literenként; kapható literenként is 24 és 30 krjával.

MOLL-SEIDLITZ-POR
Csak akkor valódi ha minden dobozon a gyárjegy, egy sas és MOLL A. sokszoro-sított ezegé látható.
Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomor-göres, nyálk. gyomorgés, székrekedésnél, májbajok, vertórlás, aranyér és a legújabbak női betegségeknél. Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt.
Raktarak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárában.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuch-lauben 9.
Szétküldés naponta utánvét mellett, 2 doboznál kevesebb nem küldünk.
Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.
Ülő foglalkozással az ön Moll-féle Seidlitzpori igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szive-lyes „Isten fizesse meg”-et mondom erte; ez-k a gyomrot jóva és főt könnyűvé teszik.
Tisztelettel
Steinko P. J., lelkész Honnestschlag-ban.
MOLL-FÉLE FRANZIA BORSZESZ ÉS SÓ
Csak akkor valódi ha minden üveg MOLL A. véd-jegyét és aláírást viseli.
Bedörzsölésnél sikeres használat köszvény, esz, mindennemű testfájdalmak és bémulások; **burgotás alakjában** minden serelem és sebnél, daganatok, gyuladásoknál. **Belsőleg** vízzel vegyítve hirtelen rosszullet, hányás, kolika és hasmenésnél.
Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. e.
Raktarak az ország minden nevezetes gyógyszerár és anyagkeres-kedésében.
MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító. Bécs, Stadt, Tuch-lauben 9.
Szétküldés naponta utánvétellel. Ket üvegnél kevesebb nem küldetik.
Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.
Kiváló Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagy-szerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel
(253-5249) Hornof, lelkész Micholup-ban.
Kapható Nagy-Beeskereken: Menezer Lipót, Kellner József és Kovács Sándor gyógyszer, uraknál.

1889.

Tizenhatszodik évfolyam.

TORONTÁL.

29-ik szám.

Vasárnap, július hó 21-én.

Vegyestartalmu hetilap. — A megye közlönye.

Megjelen minden vasárnapon.

Előfizetési ára: Egész évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr.

Kiadóhivatal: Ploitz Fer. Pál könyv- és könyvnyomtatás-Nagy-Becskerek. hová az előfizetési penzek és íratási díjak küldendők.

Hivatalos hirdetések: A nm. m. kir. belügyminiszterium határozata értelmében a Magán hirdetések: A 4 hasábos garmondos első hirdetésnél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kisebbségi hirdetések minden egyes beiktatásért 30 kr.

Alulírt kiadóhivatalnak van szerencsége, a tek. szolgabíróhivataloknak, községeknek és magán hirdetőknél tudniára adni, hogy nem helybeli hirdetések csak akkor vétetnek fel, legyenek bár azok hivatalos vagy magán hirdetések, ha a hirdetés díjat az itt közölt tárfizetés mellett együtt befizetik, vagy pedig kötelezik magukat, a kiadóhivatal által utasított melletti feladott nyugtat és támpedányt a postán mindenkor kiváltani.

Nagy-Becskerek, 1889 július 19-én. — a. A gondviselés többnyire kö-

szabadságot lenyűgözni törekvő szíren karjaiba terelhetnek.

hogy bármikor látogassanak meg bennünket, hasonló vendégszeretettel fog-

a valóban nagy irodalmi és esztetikai műveltséget, melylyel bírt s melyet olvasói

Melléklet a „Torontál“ 1889. évi július 14-iki (28.) számához.

Nincs többé fogfájás!! Könnyen vérző beteg és gyuladt foghúst gyógyít és erősít, a fogkövet eltávolítja és képződését meggátolja; a szájbizót azonnal megszűnteti naponta használatnál

cs. és k. udv. fogorvos és udv. szállító, valódi világhírű **Dr. POPP ANATHERIN SZÁJVIZÉ** kétszer oly nagy palackokban mint eddig. Ezzel egyidejűleg alkalmazandó

Dr. Popp fogpasztája, mely a fogakat folyton egészséges és szép állapotban tartja

Dr. Popp, Anatherin fogpasztája, mely a legjobb és legfinomabb szer a fogak tisztán tartására és a foghús megerősítésére

Dr. Popp fogporra, ragyogó fehér, az a fogakat kölcsönös anélkül, hogy mint más fogporok a fogak zománcát megsértené

Dr. Popp növényzappana, a legjobb gyógyipere-zappan, mindenemü börkintések ellen és különösen furdókhoz.

Dr. Popp napraforgó Vénusz-zappana (nem glicerint). A legújabb és a legfinomabb divatipere zappanok. A bőrt arsonyifinomá teszik. (356—123)

Arak: Anatherin-szájviz 50 kr., 1 frt és 1 frt 40 kr., Anatherin fogpasztája tégelyben 1 frt 22 kr., Aromatikus fogpasztája 35 kr., Fogpor dobozban 63 kr., Növényzappan 30 kr., Napraforgó-zappan 40 kr., Vénusz-zappan 50 kr. E szerket kaphatják Nagy-Becskereken: Kellner J., Mencezer L., Kovács S. gyógyszerészeknél, Kókris A. F., Weisz H. és Dentsch M. kereskedőknél.

Elismerések.

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos urnak. Anatherin-szájvizének használata által meggyőződtem annak kitűnő hatásáról a fogakra és a foghúsról és körülmény arra indít, hogy e hatásos és kellemes szer mindenkinél a legmelegebben ajánljam **Fürstenberg örögróf**, lovassági tábornok

Dr. Popp J. G. udvari fogorvos urnak. Szívesen nyilatkozatom, hogy újonnan javított fogpasztája és növényzappana a lehető legjobb más szeret közt a legjobb és legegészségesebb. **Dr. Müller János**, egészségügyi tanácsos

Professor Schnitzler, a Popp-féle Anatherin-szájvizet a száj, nyak és torok betegségeinél, mint szinte a foghús betegségeinél mindenkor a legnagyobb sikerrel alkalmazta.

407. sz. kig. 1889. (231—1.1)

Árlejtési hirdetmény.

Dinyás község jegyzői lak átalakításának eszközése végett Dinyás községében f. é. július hó 17 én d. e. 10 órakor szóbeli árlejtés fog megtartatni, kikialtási ár 1524 frt 52 kr. Vállalkozni szándékozók szíveskedjenek 10 százalék bnatpénzzel meg-

lenni. — Az árverési feltételek és többi okmányok a jegyzői irodában betekintheők. Dinyáson, 1889. évi július hó 9 én.

Miháilovics Péter, Todorov Száva, jegyző. bíró.

Egy gazdász,

ki 1888-ban a mödlingi gazdasági tanintézetet a legjobb sikerrel végezte, keres megfelelő alkalmazást. Bővebbet e lapok kiadóhivatalában. (175—9)

Hirdetmény.

Van szerencsém a t. tüzőltő-egyletek tudomására hozni, hogy a tüzőltő-egyenruházatok elkészítését a lehető legolcsóbb áron és pontos kivitel mellett elvállalom, és pedig:

1 vászon-zubbony és vászon-nadrág (Segel-Tuch) 5 frt;

1 posztó-ruha (15 frttől feljebb).

Nagyobb megrendelésnél árkedvezmény.

Kiváló tisztelettel **Kovács Lajos,** szabómester Nagy-Becskereken, Árpád-utca. (226—3.2)

Magyar Háziasszonyok figyelmébe ajánljuk **„Magyar Háziasszony”** című háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilapot **képes divatmelléklettel,** külön regénymelléklettel.

Felöleli az asszonyok és leányok hivatásának egész körét, és a mellett mulatást és szórakoztat. Ára negyedévre 1 frt 50 kr., holott a divatmelléklet, vagy a beköthető regény maga is megér ennyit. (212—2.2)

Kiadóhivatal: Budapest. Károly-körut 8.

6277. sz. kig. 1889. (228—3.1)

Pályázati hirdetmény.

Szaján községében elhalálozás folytán megüresedett községjegyzői állomásra ezenel pályázat nyitattik és a választási határidő 1889. évi augusztus 15-én délelőtti 10 órára Szaján községsházánál kitűzetik.

Ezen állomással következő javadalmazások vannak összekötve: 685 frt fizetés, 40 frt uti, 40 frt iroda átalány, szabad lakás

és a magán munkálatokért szabályrendeletileg megállapított díjak.

Felhívattak mindazok, kik ezen állomás elnyeréséért folyamodni szándékoznak, hogy a törvénynek megfelelőleg felszerelt pályázati kérvényüket a választást megelőző napig alólírott hivatalban benyújtsák.

Nagy-Kikindán, 1889. évi július 8-án.

A járási fősolgabírói hivatal: **Deschán,** fősolgabíró.

„MARGIT“

GYÓGYFORRÁS,

„MAGYAR SELTERS“

Vegyelmexve a budapesti m. kir. egyetemen. Szerencsés vegyi összetétele, kevés szabad, de gardag, félig kötött szénásvartalmú kiváló hatásának bizonyult különösen a **tüdőbetegeknek** a hol a szabadszénásvartalommal a beteg a karos, öt veszedelmes izgatásból, ellenben a félig kötött szénásvartalommal a gyógyhatás alkalmatlanok a beteg testre be való gyors és biztos felvételét okozza. Ezen tulajdonságának köszönhető a Margit-forrás azon kiváló előnye is, hogy a hol szabadszénásvartalommal erősebb ásványvizek, mint a **seltersi-gleichenbergi, tüdőbajokban, különösen a tüdővérzésnél** már nem alkalmazhatók a Margit-forrás itt is a legjobb hatás mellett folyton használatos.

A **tüdőbetegek** kórházi gyógyintézetekben, különösen a leglátogatottabb **Görbbersdorfbán, a Margit-víz otthonába** vált. — Orvosi tekintély-ink Budapesten: **Dr. Korányi, Dr. Gebhardt, Dr. Navrátil, Dr. Poór, Dr. Kéty, Dr. Barbás, Bécében: Dr. Bamberger, Dr. Duschek** s b. a legjobb eredményekkel alkalmazzák a **légző-, emésztő- és húgyszervek** általános hurutos bántalmánál.

Mint ivóvíz

präservatív-gyógyszernek bizonyult legközelebb **Triest-Flumében** **KOLERA** megbetegedés ellen a

„MARGIT“ borral használva a legegészségesebb ital!

Kizárólagos főraktár **ÉDESKUTY L.** m. kir. és orosz h. udv. átvány-Viaszállítóhad, Budapest.

Ugyisintén kapható minden gyógyszer tárbán, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Emlékeztek még, mily hosszúk azok az utolsó napok; mennyire megnyultak, akár a rabszolganak sanyaru éveit!

A vizsgák véget értek és holnap haza utazik a tanuló fiatalság. Valameennyi tanuló epedve várta a napot, csak Milán bus és komor. Bánatos szívvel távozott hazulról, most még azért busul hogy, — bár rövid időre — itt kell hagynia Angyeliát!

Oh, miért is repülnek oly gyorsan e napok! Miért nem változik át napallá a korom éj is, hogy alkalmat nyújtson az alig született szerelmenek a megerősödésére! A szerelmesek még nem is mondták el egymásnak szívük gyötrelmeit, mennyi kin nyomta ólomsúlyával e szegény betegeket, míg bevallották érzelmeiket. Még kölcsönös fogadást nem is tehettek, hogy egymás nélkül nem élhetnek, s már is elérkezett az elutazást megelőző nap!

Milán majdnem zokogva helyezte ruháit és könyveit utazó-táskájába, s oly gondolatokkal foglalkozott; nem volna-e jó ha még ma megkérné Angyelia kezét? **Bátran** meg fogja mondani a leány szüleinek, hogy nélküle nem élhet!

De hogy is gondolhat e nyilatkozatra,

már az ajtót benyitni szándékozott, mikor a szobában feleselő női hangokat hallott; s mert nevét is emlegetni hallá, megállt az ajtónál és halgatódzott:

— Én így akarom s ennek meg kell történnie, — mondá szipó hangon Szimilya urnó.

— De drága jó anyám, ne izz a veszedelemben, én nem szeretem őt, félek tőle... én nem lehetek az övé!...

— Mit? nem lehetsz az övé?... **Muti** baricsné léssz azt én mondom! Talán azért nem tetszik, mert gazdag? És mert jobban élsz mint a paradicsomban? **Hallottad**, mit mondott **Szlávnicsné**, hogy **Muti** barics oldala mellett jobban fogsz élni mint egy királynő! **Vagy talán szeretnél Drágicsné** lenni? **Még** csak az kellene, hogy az a **diákoska** s tönkre ment uraságnak a fia legyen **vőm!**

Milán egész testét borzongás futotta át. Ugy is már halvány arca halott halványá lett, s már be akart törni a szobába, midőn újra hallá a kegyetlen anya szavát.

— Jól tudod, hogy akarom megmáshatlan!... És még sirsz, te szerencse gyermeke! **Azt hiszed talán, hogy én nem** javadat **akarom?** De tudom én, édes

— fog elve elvezetni!...

Milán elkabult e szavakra... De néhány percz múlva hallotta a törvényszéki bíró lépteit, kissé magához tért, s hogy itt a folyosón meg ne lepje, nesztelenül kiosont onnan, s az udvaron keresztül a házikortbe sietett.

Néhány pillanatra rá felnyit az a szobaajtó is, hol az előbbi párbeszéd folyt a honnan Angyelia halvány arczeval és feldult arcvonásokkal lépett ki és szintén a kertbe sietett. Angyelia, midőn Milánt megpillantá, gyorsan letérlé arczáról a könyveket és erőltetett mosollyal szólta meg Milánt.

— Hát ön honnan kerül ide?

— Eljöttem Angyelia — válaszolt Milán reszkető hangon, — hogy tőled... kegyedtől elbucuszam; nagyon jól tudja mily nehezen válnék el azoktól, kiket szeretünk... Mikor szobájához közeledtem felfort a vér ereimben! De félre e tettetéssel, hallottam nyilatkozatodat s ide menekültem, hogy vérem lecsillapuljon! — Köszönöm én drága életem, akaratod határozott nyilvánítását és ime én is ezküszöm neked, — mint te anyádnak — az egy élő Istenre és annak minden szentjeire, hogy tied vagyok, érted halok,

— meggyőző bizonyíték után kibontakozott kedvese öleléséből; nehéz fejecskéje alig akart megválni az ifju keblétől, mely úgy hullámozott mint a viharok által felkorbácsolt oceán. Nem akart megválni az édes helytől hol jól esett neki a pihenés!

— Isten veled Milánom!

— Isten veled én angyalom! — sutogá az ifju. Még egy ölelés, egy édes csók s elváltak a szerelmesek...

Milán az egész éjet ébren álmolta át.

Másnap kora reggel felkelt s mikor az utra készen volt, átment Saleticscsel együtt Tanazevecskhoz hogy tőlük elbucuzzák.

Nyugodt, ünepélyes vala bucsuja Angyeliától; ők már megértették egymást; az a komolyság, mely arczáról volt leolvasható, határozott bizonyítéka volt annak, hogy kölcsönös ígértek biztos alapon nyugszik s nincs földi hatalom, mely azt romba dönt-hetné.

XIII.

Milán elutazása után néhány napra Angyelia anyja és Szlávnicsné — Tanazeveits papa minden ellenkezése ellenére — kifőzték és megállapították a tervet.

A nélkül, hogy Angyeliának valamit is szóltak volna, értesítették Mutibaricsot, hogy az eljegyzésre eljöhet.

